

بررسی افسانه‌ی عامیانه‌ی "گُرّه‌ی ابر و باد" بر اساس الگوی ریخت‌شناسی ولادیمیر پراپ

فرشته آبیاری

فارغ‌التحصیل کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه جهرم

چکیده

افسانه‌های عامیانه یکی از برجسته‌ترین و رایج‌ترین گونه‌های ادبیات شفاهی هستند. این بخش از فرهنگ عامه بیانگر باورها، اندیشه‌ها و عقاید هر ملت است که سرمایه و میراث باارزش هر قومی محسوب می‌شود و با مطالعه‌ی دقیق آن می‌توان با جنبه‌های مختلف زندگی بشری آشنا شد. یکی از زمینه‌های مطالعاتی جدید در رابطه با افسانه‌ها، بررسی ساختاری است. این مطالعات که با مکتب ساختارگرایی و به خصوص با کار ولادیمیر پراپ اوج گرفت به بررسی ساختمان و فرم متون می‌پردازد. از نظر پراپ، ساختار اصلی و سازنده‌ی یک داستان، خویشکاری‌ها یا همان عملکرد شخصیت‌های یک داستان است. نگارنده نخست به روش میدانی، افسانه‌ی «گُرّه‌ی ابر و باد» را به دقت ثبت کرده و سپس بر اساس الگوی ریخت‌شناسی ولادیمیر پراپ به تجزیه و تحلیل آن پرداخته است. خویشکاری‌ها در این افسانه با شماره گذاری مشخص شده و در پایان، نمودگار خویشکاری‌ها و حرکت این افسانه آورده شده است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که ساختار حاکم بر این افسانه با ساختار مورد نظر پراپ مطابقت می‌کند و اکثر خویشکاری‌ها در آن دیده می‌شود.

واژه‌های کلیدی: فرهنگ، ادبیات عامه، افسانه، پراپ، ریخت‌شناسی